

Allmänna bestämmelser för handeln med spannmål och fodermedel

Juni 2009

Fastställda och antagna av Svenska Kvarnföreningen,
Föreningen Foder och Spannmål samt Lantmännen ek. för.

Förord

Allmänna bestämmelser för handeln med spannmål och fodermedel har funnits sedan 1906. Den kommitté som utarbetade de första bestämmelserna uttalade i sitt förslag, som framlades i december 1905, att ”de s k ’allmänna bestämmelserna’ endast innehålla definitioner å begrepp, om hvilka alla erfarna köpmän torde vara fullt eniga och om hvilkas riktighet därför ingen tvekan torde förefinnas”. Mycket har sedan dess hänt inom handeln, men detta uttalande torde än idag ha god giltighet

Som ett uttryck för de ”allmänna bestämmelsernas” betydelse kan nämnas, att de från 1907 till 1956 varit i sin helhet införda i de årliga utgåvorna av lagboken och att den till och med 1977 års upplaga innehållit en hänvisning till bestämmelserna.

De första ”allmänna bestämmelserna” utfärdades, som nämnts, 1906. Därefter har de reviderats 1923, 1931, 1982 och 2001.

Innehållsförteckning

Inledande bestämmelser _____	4
Leveranssätt _____	5
Kvantitet _____	6
Kvalitet och kondition _____	7
Provtagning _____	8
Analysering _____	10
Reklamation _____	11
Betalningssätt _____	11
Leveranstid, dellerans och avisering av transportmedel _____	12
Isklausul m m _____	13
Försäkring och sjötransport _____	14
Förlängning och utebliven leverans _____	15
Haveri och transportskada _____	16
Tvist _____	18

INLEDANDE BESTÄMMELSER

1§ Bestämmelsernas giltighet

Bestämmelserna gäller i den mån inte annat avtalats.

2§ Leveransort

Med leveransort avses i dessa bestämmelser den ort där säljarens risk för varan under dess befördran upphör. Beroende på leveranssätt kan leveransort innebära antingen lastningsort eller lossningsort.

3§ Arbetsdagar

Med arbetsdagar avses alla dagar utom lördagar, söndagar, helgdagar samt midsommarafton, julafton och nyårsafton. Med arbetsdagens slut avses kl. 16.00.

LEVERANSSÄTT

4§ INCO-terms

Gällande INCO-terms är styrande för transportvillkor/leveranssätt. De i handeln vanligaste transportsätten anges i §§5-8.

5§ Fritt lastat på bil eller järnväg

Klausulen ”fritt lastat på bil” eller järnväg med angiven avsändningsort, innebär att:

- 1) leveransort är lastningsorten,
- 2) köparen skall anskaffa fordon och bekosta transporten från lastningsorten,
- 3) säljaren skall på sin bekostnad lasta varan på fordonet på lastningsorten,
- 4) köparen skall ombesörja och bekosta försäkring av varan.

6§ Fritt levererat

Klausulen ”fritt levererat” med angiven destinationsort, innebär att:

- 1) leveransort är lossningsorten,
- 2) säljaren skall anskaffa transportmedel, lasta varan och bekosta transporten till lossningsorten,
- 3) säljaren skall ombesörja och bekosta försäkring av varan.

7§ Fritt ombord

Klausulen ”fritt ombord” (FOB) med angiven lastningshamn, innebär att:

- 1) leveransort är lastningsorten.
- 2) köparen skall anskaffa fartyg och bekosta transporten från lastningsorten.
- 3) säljaren skall lasta varan fritt i fartygets rum på lastningsorten vid kajplats som av honom anvisats där fartyget alltid kan ligga flott och säkert.
- 4) köparen skall ombesörja och bekosta försäkring av varan.
- 5) köparen skall bekosta lossning av varan.

8§ Kostnad, försäkring och frakt

Klausulen ”kostnad, försäkring, frakt” (CIF) med angiven destinationshamn, innebär att:

- 1) leveransort är lastningsorten,
- 2) säljaren skall anskaffa fartyg och stå för kostnaden för lastning och transport till lossningsorten,
- 3) säljaren skall ombesörja och bekosta försäkring av varan,
- 4) köparen skall bekosta lossningen av varan.

KVANTITET

9§ Kvantitetstolerans

Om ej annat angivits skall vid leverans accepteras en avvikelse om +/- 5 procent på kontrakterad/avtalad kvantitet till kontraktspris. Vid flera delleveranser på samma kontrakt skall +/- 5 procent gälla för varje delleverans.

”Min/max” innebär att leverans kan ske med valfri kvantitet mellan angivet min- respektive maxvärde.

10§ Viktfastställelse/Vägning

Kvantiteten fastställs på leveransorten av parterna gemensamt eller genom deras ombud.

Skall vikten fastställas vid lossning måste vägning ske före eventuell aspirering av varan, om inte annat avtalats.

Kan vikten inte på ett tillfredsställande sätt fastställas på leveransorten skall den på icke leveransort fastställda vikten godtas som gällande vikt.

11§ AntjÄning/Avisering

Vid fartygsleverans skall säljaren/leverantören utan dröjsmål (samma dag eller om lastning slutförs efter arbetsdagens slut, påföljande arbetsdags morgon) per telefon, fax eller e-post underrätta mottagaren om konossementsdatum, fartygsnamn, lastningshamn och inlastad kvantitet.

Vid bil-/järnvägsleverans skall avisering ske enligt ovan om ej annat anges.

12§ Samlastning

Samlastning får ej ske utan respektive köparens godkännande

KVALITET OCH KONDITION

13§ Krav på varan

Säljaren skall lasta frisk och sund vara. Varans kvalitet och kondition bestäms efter dess tillstånd på leveransorten.

14§ Analysering

Spannmål: Vid tvist om varan skall anses frisk och sund, skall relevanta delar av följande faktorer undersökas: lukt, brända kärnor, mögel, skadliga bakterier¹⁾, andra främmande ämnen²⁾ och grobarhet. Analys skall ske hos ackrediterat laboratorium.

Fodermedel: Vid tvist om varan skall anses frisk och sund, skall relevanta delar av följande faktorer undersökas: lukt samt förekomsten av mögel, skadliga bakterier¹⁾ och främmande ämnen²⁾. Analys skall ske hos ackrediterat laboratorium.

¹⁾ ex. salmonella

²⁾ ex. mykotoxiner, tungmetaller, pesticidrester

15§ Flyghavre

Beträffande flyghavre gäller aktuella föreskrifter från Jordbruksverket.

PROVTAGNING

16§ Parternas ansvar

Provtagning ska ske med beaktande av aktuell lagstiftning och branschpraxis. För billeveranser rekommenderas minimum 4 stick i bil och vid leverans bil + släp min 3 stick i vardera bil och släp. För fartygsleverans rekommenderas automatisk provtagning.

Provtagning för fastställande av kvalitet och kondition skall ske på leveransorten av parterna gemensamt eller genom deras ombud. Om den ena parten ej är representerad skall genomförd provtagning trots den ena partens frånvaro anses vara kontraktsevenlig.

Om parterna vid utlossad vikt och kvalitet beslutat att vägning skall ske först efter aspirering/rensning av varan skall även provtagning ske efter denna åtgärd.

17§ Tillvägagångssätt

Ett uttaget prov skall utgöra ett representativt genomsnitt av den provtagna varan.

18§ Provtyper

Oavsett vara och leveranssätt skall alltid prov uttas.

Samlingsprov: Skall utgöra ett representativt genomsnitt för en definierad delmängd av en leverans

Slutprov: Utgör ett genomsnittspröv för hela leveransen. Minsta provmängd bör vara 1,5 kg. Detta neddelas i ett analysprov och ett arkivprov. Arkivprovet skall väga minst 0,3 kg.

Analysprov: (arbetsprov) erhålls genom noggrann neddelning av ett slutprov och ligger till grund för den kontraktsevenliga analysen.

Arkivprov: Provets vikt skall vara minst 0,3 kg.

19§ Provtagningsfrekvens för fartygsleverans

A. Samlingsprov

Varje samlingsprov skall utgöra ett representativt genomsnitt för en definierad delmängd av en leverans enligt nedan. Vid tydlig avvikelser i kvalitet och kondition inom ett parti skall den/de delar som avviker från huvudpartiet provtas separat.

Leveransens storlek i ton

Antal prover

Upp till 200 ton:

1 prov per leverans

Över 200 ton t.o.m. 1 000 ton:

1 prov per varje påbörjad 200-tons post

Över 1 000 ton t.o.m. 2 500 ton:

5 prover om vardera 1/5 av lasten

För partier över 2 500 ton:

1 prov per varje påbörjad 500-tons post.

B. Slutprover

För varje leverans skall 2 slutprover (1 analysprov och 1 arkivprov) tas ut.

20§ Förpackning, märkning och lagring av prover

Prov skall förpackas i hållbart, rent och torrt emballage så att det inte skadas under transport. Vattenhaltsprov skall dessutom förvaras i lufttät förpackning/kärl.

Uttagna prover skall märkas på ett sätt så att full spårbarhet kan uppnås.

Samtliga arkivprover skall lagras minst 3 månader.

ANALYSERING

21§ Första analys

Vid inlastad kvalitet åligger det säljaren och vid utlossad kvalitet köparen att genomföra analys av varan (i eget eller annans laboratorium).

22§ Andra analys

Om någondera parten ej accepterar analysresultatet från första analysen har denne rätt att begära en andra analys, som utförs baserat på arkivprov. Detta skall göras skriftligt per brev, telefax eller e-post inom tre (3) arbetsdagar efter mottagande av analysresultatet. För spannmål skall andra analysen ske på ackrediterat analyslaboratorium. För fodermedel skall andra analys ske på Statens Veterinärmedicinska anstalt, Uppsala eller annat ackrediterat analyslaboratorium.

Analyskostnaderna skall bäras av den part som begär andraanalys. I det fall första analysen är utförd på icke ackrediterat laboratorium är andraanalysen avräkningsgrundande för partiet.

I de fall första och andra analys båda är utförda på ackrediterade laboratorier ska genomsnittet av första och andra analysen vara avräkningsgrundande för partiet.

REKLAMATION M M

23§ Anmärkning mot kvalitet/kondition

- a) Anmärkning mot varans kondition eller kvalitetsegenskaper andra än sådana som föranleder kvantitets- eller prisreglering efter analysering skall av köparen göras inom 48 timmar efter avslutad lossning. Om lossningen avslutas fredag, dag före helgdag eller helgdag skall anmärkning göras senast kl 12.00 dag efter påföljande arbetsdag. Anmärkning skall göras per telefax eller e-post.
- b) För sådana konditions- och kvalitetsegenskaper som blir föremål för analysering skall anmärkning göras inom samma tidsfrist som ovan nämnts, räknad från det analysresultatet kommit till köparens kännedom. Prov ska dock tas ut och sändas för analys direkt i samband med avslutad lossning av varan.

Sker inte anmärkning inom föreskriven tid, har köparen förlorat rätt till vidare talan med anledning av sådana konditions- och kvalitetsfel som omedelbart kan iakttas med yttre sinnen.

24§ Gottgörelse för konditionsskada

Om varan ej är frisk och sund, äger köparen rätt att enligt tidsfristen i 23§ antingen ta emot partiet och åtnjuta mot felet svarande gottgörelse eller avvisa partiet. I sistnämnda fall skall säljaren stå för samtliga kostnader. Köparen äger dock endast rätt att avvisa varan om felet uppgår till mer än fem procent av partiets fakturavärde.

BETALNINGSSÄTT

25§

I det fall betalningssätt inte angivits gäller fri leveransvecka och 30 dagar.

LEVERANSTID, DELLEVERANS OCH AVISERING AV TRANSPORTMEDEL

26§ Omgående leverans

Villkoret ”omgående” innebär, att leveransen skall fullgöras inom tre (3) arbetsdagar från dagen för avtalet.

27§ Prompt leverans

Villkoret ”prompt” innebär, att leveransen skall fullgöras inom tio (10) arbetsdagar från dagen för avtalet.

28§ Leverans första hälften av månaden

Första hälften av månaden innebär att leveransen skall fullgöras tidigast den 1:a och senast den 15:e i månaden.

29§ Leverans andra hälften av månaden

Andra hälften av månaden innebär, att leveransen skall fullgöras tidigast den 16:e och senast den sista dagen i månaden.

30§ Leverans vid första öppet vatten

Villkoret ”vid första öppet vatten” innebär, att leveransen skall fullgöras inom en månad från sjöfartens öppnande.

31§ Successiv leverans

Villkoret ”successiv leverans” innebär, att leverans skall ske med lika stora delar periodvis under leveranstiden.

32§ Delleveranser

Om försäld kvantitet skall levereras i flera poster, betraktas varje post som ett fristående avtal.

33§ Avisering av leverans

Den som anskaffar transportmedel skall avisera motparten om leverans; vid landtransport senast dagen före leveransen och vid sjötransport senast tre arbetsdagar före beräknad lastningsdag.

ISKLAUSUL M M

34§ Isklausul

Isklausul anses avtalad och den innebär vid

CIF/CFR att:

- a) säljaren ofördröjligen skall underrätta köparen om rättidig leverans omöjliggörs genom ishinder på lastningsorten;
- b) säljaren skall lasta varan snarast och senast en månad efter det att ishindret upphört;
- c) köparen är skyldig motta varan i närmast tillgängliga hamn med landförbindelse med destinationsorten, om ishinder möter på destinationsorten.

FOB att:

- a) köparen ofördröjligen skall underrätta säljaren om rättidig leverans omöjliggörs genom ishinder på lastningsorten;
- b) köparen skall fullfölja leverans senast en månad efter det att ishindret upphört.

35§ Utan isklausul

Om villkoret ”utan isklausul” avtalats, skall befraktaren tillse, att certeparti eller lastningsdokument innehåller villkoret ”utan isklausul”.

FÖRSÄKRING OCH SJÖTRANSPORT

36§ Varuförsäkring

Säljarens skyldighet att ombesörja och bekosta försäkring för varan avser tecknande av försäkring på villkoret ”mot haveri och trafikolycka” hos svenskt, eller annat i Sverige etablerat, erkänt försäkringsbolag. Försäkringsbeloppet skall vara minst fakturabeloppet (utan avdrag för obetald frakt) med tillägg av fem procent; tilläggsbeloppet om fem procent tillfaller oavkortat köparen i händelse av skada – eventuellt därutöver av säljaren försäkrat belopp tillfaller denne.

I de fall försäkringsskyldigheten ej åligger säljaren är denne skyldig lämna köparen sådana faktiska uppgifter att han kan teckna försäkring på villkor enligt första stycket. Om säljaren så påfordrar är köparen skyldig visa att nyssnämnd försäkring tecknats; visas ej detta är säljaren ej skyldig påbörja lastning.

37§ Fartygsleveranser

Sjötransporter skall ske enligt villkoren i gällande ”Gencon”.

38§ Varuhamnsavgift

Den godsbaseade varuhamnsavgiften är för befraktarens räkning.

FÖRLÄNGNING OCH UTEBLIVEN LEVERANS

39§ Rätt till förlängning

Om den kontrakterade leveransperioden är 30 dagar eller kortare finns ingen rätt till förlängning enligt dessa bestämmelser. Om den kontrakterade leveransperioden överstiger 30 dagar kan vid FOB/fritt på bil köparen och vid CIF/fritt levererat säljaren begära att leveransperioden förlängs med maximalt 10 dagar. Vid flera delleveranser med definierad leveranstid anses varje delleverans som ett kontrakt.

40§ Gottgörelse

Den part som begär gottgörelse skall kompenseras av motparten efter levererad kvantitet enligt följande:

Dag 1 - 4 ingen ersättning.

Dag 5 - 10 1 procent på kontraktets pris.

41§ Tidsfrist

Begäran om förlängning skall ske skriftligen (per brev, telefax eller e-post) och vara motparten tillhanda i god tid före kontraktetsperiodens utgång, dock senast dagen efter sista dagen i kontraktets leveransperiod.

42§ Utebliven leverans

I de fall någondera parten ej fullföljer kontraktet gäller följande:

- den förfördelade parten har rätt att efter notis till motparten per brev, telefax eller e-post att sälja eller i förekommande fall köpa motsvarande vara. Detta köp alternativt försäljning skall utgöra avräkningspriset för det icke fullföljda kontraktet. Notis skall lämnas senast arbetsdagen efter sista dagen i leveranstid minen alternativt förlängningsterminen.
- Om någondera parten är missnöjd med det i a) nämnda avräkningspriset eller om den förfördelade parten ej utövar den rätt som anges i a) och parterna ej kan enas om ersättning för uppstådd skada, skall ersättning avgöras enligt skiljedom.
- Ersättningsbar uppstådd skada skall baseras på, men ej begränsas till skillnaden mellan kontraktetspris och avräkningspriset. Då inget köp eller försäljning skett skall ersättning baseras på varans värde på avräkningsdagen antingen efter överenskommelse mellan parterna eller enligt skiljedom.

HAVERI OCH TRANSPORTSKADA

43§ Haveri, transportskada mm

Om det vid försäljning med utlossad vikt inträffar haveri eller annan transportskada, som inverkar på varans vikt, upphör säljarens ansvar för vikten och i konossement eller annan frakthandling angiven vikt blir slutgiltig.

44§ Utlossad kvalitet och kondition

Vid utlossad kvalitet och kondition där haveri eller annan transportskada inträffar som inverkar på varans kvalitet och kondition, ansvarar säljaren inte för den uppkomna skadan.

45§ Parternas skyldigheter vid gemensamt haveri

Då en skada uppstått skall de olika intressenterna för fartyget och de skilda lastpartierna dela på uppoffringarna, skadorna och kostnaderna i proportion till fartygets och lastens kvarvarande värde vid resans slut.

Vid gemensamt haveri omfattas även vissa kostnader för att anlöpa nödhamn samt uppkomna vattenskadorna vid en brand ombord på ett fartyg.

Efter uppkommet gemensamt haveri lämnar redaren inte ut godset förrän han fått säkerhet för beräknat bidrag i det gemensamma haveriet. Detta är fallet även om godset i sig är helt oskadat. Försäkringsgivaren för lasten ombesörjer nödvändiga formaliteter så att godset friställs utan fördröjning.

Fartygets agent sänder ut formulär till lastägaren ("Average Bond", "Average Guarantee", "Valuation Form" och "Non Separation Agreement"). Varuägaren beskriver varan och värdet i en "Valuation Form", vidarebefordrar dokumentationen till sin försäkringsgivare tillsammans med kopia på faktura och konossement varefter försäkringsgivaren hanterar ärendet. I en "Average Bond" anges försäkringsgivarens åtagande.

Se i övrigt sjölagen.

46§ Provtagning

Om någon del av varan skadats under transport, skall vid utlossad kvalitet ett särskilt samlingsprov tas ut. Om skadans art är olika inom skilda delar av lasten, uppdelas varan i delpartier efter skadans art och omfattning och särskilt prov tas av varje parti.

47§ Säljarens ansvar

Om det vid försäljning med utlossad vikt inträffar haveri eller annan transportskada, som inverkar på varans vikt, upphör säljarens ansvar för vikten och i konossement eller annan frakthandling angiven vikt blir slutgiltig.

Om haveri eller annan transportskada inträffar vid utlossad kvalitet och kondition ansvarar säljaren inte för den transportskadade varans kvalitet och kondition.

TVIST

48§ Skiljedom

Twist i anledning av detta avtal skall slutligt avgöras genom skiljedom enligt Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstituts Skiljedomsregler.

Det finns två typer av skiljedomsförfarande:

1. Regler för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut, de s.k. Huvudreglerna är avsedda för komplicerade mål som normalt avgörs av tre skiljemän om inte parterna eller Institutet bestämmer annat.
2. Regler om Förenklat Skiljedomsförfarande, s.k. Förenklade Regler tar sikte på enklare tvister och målet avgörs alltid av en skiljeman och dom skall meddelas inom tre månader.
3. Om inte parterna har bestämt annat skall följande gälla:
Institutets Regler för Förenklat Skiljeförfarande skall tillämpas om inte Institutet med beaktande av målets svårighetsgrad, tvisteföremålets värde och övriga omständigheter bestämmer att Institutets Huvudregler skall tillämpas på förfarandet. I sistnämnda fall skall Institutet också besluta om skiljenämnden skall bestå av en eller tre skiljemän.

49§ Tidsfrist

Påkallande av skiljeförfarande i anledning av twist om varans kvalitet eller kondition skall tillsammans med slutprov(er) inges till Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut senast sju (7) arbetsdagar efter avslutad lossning. Om det fordras analys av uttagna prover, räknas tiden från sista analysens datum. Analys skall ske på ackrediterat laboratorium.